

SIMON
ROZENDAAL

Niet alleen onze dombo's wijzen stikstofgekte af

Er is een flinke kloof tussen hoog- en laagopgeleiden, stelt een nieuw rapport. Door die kloof (open deur trouwens, noem een land zonder zo'n kloof), analyseerde een van de kranten, hebben laagopgeleiden 'stikstofwoede'.

Onderliggende boodschap: hadden die losers maar wat beter opgelet in de schoolbankjes! Wat een kul. Wie op de hoogte is, weet dat er waarheden naast elkaar bestaan. Jazeker, hoogleraren als Wim de Vries, Jan Willem Erisman en Franciska de Vries hebben gelijk dat er heel wat planten, dieren en insecten worden bedreigd door stikstof. Maar dit zijn specialisten op de vierkante millimeter die soms het overzicht missen.

Bijvoorbeeld dat het best goed gaat met onze natuur (vooral in de natte gebieden). Mocht u twijfelen door alles wat minister Christianne van der Wal (VVD) en D66-Kamerlid Tjeerd de Groot beweren, bezoek de website van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Let vooral op de Living Planet Index, een maat voor biodiversiteit.

Verder is het geen verkooppraatje dat de boeren uniek zijn. Ze lopen altijd voorop, waren de eersten die veertig jaar geleden computers gebruikten en nu drones. In *Gouden Eeuw. Het raadsel van de Republiek* uit 2012 beschrijft Maarten Prak, hoogleraar economische en sociale geschiedenis in Utrecht, dat andere akkerbouwgebieden in Europa pas eeuwen later dezelfde opbrengst haalden als onze boeren in de Middeleeuwen. Dan nog kun je vanuit ecologische motieven die sector willen onthoofden, maar daarmee maak je iets uitzonderlijks (categorie ASML) kapot.

Er zijn meer concurrerende waarheden. Zo is de stikstofemissie sinds 1990 in geen enkel Europees land (op Tsjechië na) zo sterk gedaald als hier, met tweederde. Ook is de norm vlak over de grens (Duitsland) vierduizend maal zo mild.

Er bestaan hoogopgeleide mensen die met al die verschillende waarheden kunnen omgaan en zich *bien étonnés* dus opeens in eenzelfde bootje bevinden als zij die het rood-wit-blauw ondersteboven hangen.

Neem Jaap Hanekamp. Zijn best gedaan op school, twee keer gepromoveerd (eerst in de chemie en later in de theologie), betoogt al sinds jaar en dag met argumenten dat er mankementen zitten in het computermodel Aerius waarmee stikstofneerslag wordt geschat en in de KDW (Kritische Depositie Waarde), de stikstofnorm.

Arnout Jaspers, natuurkundige en een van 's lands betere wetenschapsjournalisten, met vileine pen, heeft net *De stikstofruik. Politici in de ban van de ecolobby* geschreven. Citaat 1: 'Biodiversiteit is een afgod geworden, waarvoor alles moet wijken.' Citaat 2: 'Kieskeurige plantjes die de ecologen van Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten hebben uitgeroepen tot de oorspronkelijke natuur van Nederland.' Citaat 3: 'Als een stikstofovergevoelig plantje of daarvan afhankelijk dier uit Nederland verdwijnt, komt die elders in Europa nog voor, meestal vlak over de grens. Uitsterven in Nederland kan niet.' Citaat 4: 'Nederlandse rechters blijken totaal geen oog te hebben voor de maatschappelijke schade die toepassing van het voorzorgbeginsel aanricht.'

Louise Fresco en Ronald Plasterk. Allebei hoogleraar in een echte wetenschap, jaren in het buitenland gewerkt, lid van de Akademie (KNAW). Moleculair bioloog Plasterk, ex-minister (PvdA), bestookt met regelmaat in zijn wekelijkse *Telegraaf*-column op feitelijke gronden het stikstofbeleid. Landbouwkundige Fresco, voormalig topvrouw van Wageningen University, is te keurig om te zeggen dat ze het met de boerenprotesten eens is, maar stelde onlangs in de Vlaamse talkshow *De Afpraak*: 'Dat hele stikstofprobleem, zowel in België als in Nederland, hebben we onszelf natuurlijk aangedaan, laten we daar even heel duidelijk in zijn.'

Als ik zelf ook nog een duit in het zakje mag doen, als afgestudeerd scheikundige die de natuurwetenschap al meer dan 45 jaar op de voet volgt: ik begrijp de uitgangspunten van het stikstofbeleid – er is inderdaad een natiel effect van teveel kunstmestgebruik – maar schrijf al vele jaren in deze column dat het beleid absurd is.

De verkiezingszege van BBB illustreert het. Niet alleen dombo's, plebejers, sukkels, wappies, malloten, aso's en tokkies wijzen het stikstofbeleid af, ook tamelijk normale mensen. En ja, zelfs hoogopgeleiden. **EW**

In geen enkel EU-land (op Tsjechië na) is de uitstoot sinds 1990 zo sterk gedaald als hier